

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

บทบาทของอินเทอร์เน็ตกับการพัฒนาประชาธิปไตย

จัดทำโดย นายปรธนา ลีลพนัง
รหัส ๖๕๑๐๒๐

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ ๑๐
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

บทบาทของอินเทอร์เน็ตกับการพัฒนาประชาธิปไตย

นายปรัชญา ลีลพันธ์^๑

บทนำ

รายงานการจัดอันดับ “ดัชนีประชาธิปไตย” (Democracy Index) ล่าสุดปี ๒๕๖๔ โดย Economist Intelligence Unit (EIU) พบว่า ๕ ประเทศที่มีประชาธิปไตยสมบูรณ์ที่สุดในโลก วัดจากคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ประเทศนอร์เวย์ ประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศฟินแลนด์ ประเทศสวีเดน และประเทศไอซ์แลนด์ ตามลำดับ และ ๕ ประเทศที่อยู่ภายใต้ระบอบเผด็จการวัดจากคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ประเทศอัฟกานิสถาน ประเทศเมียนมาร์ ประเทศเกาหลีเหนือ ประเทศคองโก และสาธารณรัฐแอฟริกากลาง ตามลำดับ ซึ่งหากสังเกตดูจะพบว่า อันดับของประเทศที่มีประชาธิปไตยสมบูรณ์นั้นสอดคล้องกับสัดส่วนประชากรที่เข้าถึงบริการอินเทอร์เน็ต อาทิ

- ประเทศนอร์เวย์มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ๕.๔๓ ล้านราย (มกราคม ๒๕๖๕) โดยคิดเป็นร้อยละ ๙๙.๐๐ ของประชากรทั้งหมด
- สาธารณรัฐแอฟริกากลางมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ๖๕๕,๕๐๐ ราย (มกราคม ๒๕๖๕) โดยคิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐๐ ของประชากรทั้งหมด

(ที่มา: Website DataReportal <https://datareportal.com/>)

จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีประชาธิปไตยสมบูรณ์กับสัดส่วนประชากรที่เข้าถึงบริการอินเทอร์เน็ตว่า ไปในทิศทางเดียวกัน

เนื่องจากที่ “ประชาธิปไตยคือการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน”^๒ ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตย โดยระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนแบ่งได้ ๖ ระดับ^๓

๑. ระดับการให้ข้อมูล
๒. ระดับการเปิดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน
๓. ระดับการปรึกษาหารือ
๔. ระดับการวางแผนร่วมกัน

^๑ หัวหน้าคณะผู้บริหารกลุ่มลูกค้าทั่วไป บริษัท แอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน)

^๒ U.S. President Abraham Lincoln, The Gettysburg Address, November ๑๙, ๑๘๖๓

^๓ กลุ่มงานสารนิเทศสำนักประชาสัมพันธ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๒, การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

๕. ระดับการร่วมปฏิบัติ
๖. ระดับการควบคุมโดยประชาชน

ซึ่งอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือที่ตอบโจทย์ดังกล่าวได้เป็นอย่างดี เพราะนอกจากจะเป็นช่องทางในการที่ทั้งรัฐ องค์กร หน่วยงาน หรือกลุ่มบุคคลที่จะใช้ในการสื่อสารไปยังประชาชนแล้ว ในอีกด้านหนึ่งก็เป็นสะพานให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็น แสดงจุดยืนร่วมกิจกรรม ตลอดจนไปถึงตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานภาครัฐ จึงไม่เป็นที่หน้าแปลกใจที่ประเทศที่มีประชาธิปไตยสมบูรณ์กับสัดส่วนประชากรที่เข้าถึงบริการอินเทอร์เน็ตจะสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ดังนั้น รัฐควรส่งเสริมให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการใช้งานอินเทอร์เน็ตได้อย่างทั่วถึงทั้งในด้านพื้นที่ให้บริการ ราคาและคุณภาพ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในทางการเมือง ซึ่งในด้านหนึ่งนอกจากรัฐจะสามารถใช้อินเทอร์เน็ตในการให้ข้อมูล ทำความเข้าใจ ชี้แจงนโยบาย หรือแม้แต่ประชาสัมพันธ์ผลงานของตนไปยังประชาชนแล้ว ในอีกด้านหนึ่งรัฐสามารถใช้อินเทอร์เน็ตในการฟังเสียงประชาชน ไม่ว่าจะเป็นความคิดเห็น ความต้องการ มุมมองที่แตกต่างหลากหลายไปตามวิถีของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

๑. ความหมายประชาธิปไตย (Democracy)

ประชาธิปไตย พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช ๒๕๕๔ ให้ความหมายของคำว่า “ประชาธิปไตย” ว่าเป็น “ระบอบการปกครองที่ถือมติของชนเป็นใหญ่, การถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่” มาจากศัพท์ภาษาอังกฤษว่า democracy ว่าคำนี้มีรากศัพท์มาจากภาษากรีกโบราณ คือ คำว่า demos หมายถึง ประชาชน และ kratos หมายถึง อำนาจปกครอง ดังนั้นประชาธิปไตยจึงหมายความถึงการปกครองที่ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจปกครองหรือการปกครองด้วยตนเองโดยตรงได้เพราะมีจำนวนมาก จึงต้องใช้ระบบการเลือกตั้งผู้แทนเพื่อใช้อำนาจแทนประชาชน การปกครองระบอบประชาธิปไตยแบ่งออกเป็นหลายระบบ ระบบที่สำคัญได้แก่ การปกครองระบบรัฐสภา (parliamentary government) เป็นการปกครองที่ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติแยกออกจากกัน แต่ก็ยังมีความเกี่ยวพันกัน และการปกครองระบบประธานาธิบดี (presidential government) เป็นการปกครองที่แยกฝ่ายบริหารออกเป็นอิสระจากฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายนิติบัญญัติไม่มีอำนาจควบคุมฝ่ายบริหาร^๔

^๔ ประชาธิปไตย (๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๒) สำนักงานราชบัณฑิตยสภา <http://legacy.orst.go.th/?knowledges=ประชาธิปไตย-๒๙-มิถุนายน>

นายปรีดี พนมยงค์ ให้นิยามว่าคำว่า “ประชาธิปไตย” ประกอบด้วยคำว่า “ประชา” หมายถึงหมู่คนคือปวงชน กับคำว่า “อธิปไตย” หมายถึงความเป็นใหญ่ คำว่า “ประชาธิปไตย” จึงหมายถึง “ความเป็นใหญ่ของปวงชน”^๕

นักวิชาการชาวออสเตรีย โจเซฟ ชุมปีเตอร์ (Joseph Schumpeter) ได้ให้ความหมายของประชาธิปไตยในลักษณะของวิธีการเช่นกันไว้ในหนังสือ Capitalism, Socialism, and Democracy ว่า “คือวิธีจัดระบบที่มีลักษณะเป็นสถาบัน เพื่อให้ได้มาซึ่งการตัดสินใจทางการเมืองที่ผู้มีอำนาจตัดสินใจทางการเมืองนั้น ได้อำนาจมาโดยวิธีการต่อสู้แข่งขันเพื่อให้ได้คะแนนเสียงของประชาชน”

นักวิชาการชาวอเมริกัน โรเบิร์ต ดาห์ล ได้ขยายความประชาธิปไตย โดยระบุถึงการปกครองระบอบประชาธิปไตยไว้ในหนังสือ Polyarchy: Participation and Opposition ว่าต้องประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

๑. ประชาชนมีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง
๒. ประชาชนมีสิทธิที่จะได้รับเลือกตั้ง
๓. ผู้นำทางการเมืองมีสิทธิที่ลงแข่งขันในการเลือกตั้งเพื่อให้ได้การสนับสนุนและคะแนนเสียงจากประชาชน
๔. ในการจัดการปกครอง มีการเลือกตั้งที่เสรีและยุติธรรม
๕. ประชาชนมีเสรีภาพในการรวมกลุ่มหรือจัดตั้งเป็นสมาคม
๖. ประชาชนมีเสรีภาพที่จะแสดงออก ได้แก่ พูด เขียน อ่าน เผยแพร่ข่าวสารข้อมูล
๗. ประชาชนสามารถเข้าถึงข่าวสารข้อมูลแหล่งอื่นนอกเหนือจากของรัฐบาล
๘. สถาบันที่มีอำนาจอันชอบธรรมในการกำหนดนโยบายสาธารณะต้องมาจากการออกเสียงเลือกตั้งของประชาชนหรือวิธีการแสดงประชามติรูปแบบอื่น^๖

ธเนศวร์ เจริญเมือง กล่าวไว้ว่าหลักการสำคัญอีกประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตย คือ หลักการสื่อเสรี, เสรีภาพด้านข้อมูลข่าวสารและการแสดงความคิดเห็น (Free media, freedom of information and expression) สังคมที่ทุกคนเท่าเทียมกันภายใต้กฎหมายฉบับเดียวกัน การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารย่อมเป็นไปอย่างเสรี รัฐย่อมไม่อาจแทรกแซงหรือใช้อำนาจปิดกั้นการเสนอข่าวสารและการแสดงความคิดเห็น สื่อที่ทำลายหลักการพื้นฐานด้วยการเสนอข่าวด้านเดียวหรือเสนอข่าวเท็จ สังคมต้องมีเสรีภาพที่จะตอบโต้ กลไกต่างๆ ในระบอบประชาธิปไตยย่อมควบคุมรัฐมิให้ใช้อำนาจครอบงำสื่อและการเสนอข่าวสาร ขณะเดียวกันสังคมของพลเมืองที่เข้มแข็งก็ย่อมควบคุมสื่อด้วยการ

^๕ ประชาธิปไตยเบื้องต้นสำหรับสามัญชน, สถาบันปรีดี พนมยงค์, <https://pridi.or.th/th/content/๒๐๒๑/๐๙/๘๓๑>

^๖ รองศาสตราจารย์ ดร. นิยม รัฐอมฤต, วารสารสถาบันพระปกเกล้า ปีที่ ๔, ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๔๙), ระบอบประชาธิปไตยเปรียบเทียบ

ต้อนรับสื่อที่เสนอข่าวรอบด้าน แต่ทัศนยะเป็นความเห็นที่สามารถเสนอได้โดยมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นเป็นเครื่องมือสำคัญ^๗

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงอาจสรุปได้ว่า ประชาธิปไตย คือหลักการปกครองที่มีประชาชนเป็นหลักซึ่งการที่จะให้ประชาชนจำนวนมากสามารถมีส่วนร่วมในการปกครองได้นั้น ต้องมีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นการสื่อสารสองทาง เพื่อให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภาครัฐหรือส่งสัญญาณให้ตัวแทนที่ได้เลือกตั้งเข้าไปใช้อำนาจบริหารทราบถึงความต้องการ ความพอใจไม่พอใจหรือความบกพร่องในการบริหารประเทศ เป็นต้น

๒. แนวทางในการพัฒนาทางการเมืองของไทยให้เป็นประชาธิปไตย^๘

การพัฒนาทางการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ในเรื่องระบอบประชาธิปไตย วัฒนธรรมทางการเมือง และการพัฒนาทางการเมือง ซึ่งจะต้องบูรณาการให้สอดคล้องประสานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยมีแนวทางที่สำคัญดังนี้

๑. การปฏิรูปทางการเมือง อันได้แก่ การแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญให้เป็นประชาธิปไตย การพัฒนาระบบรัฐสภา การพัฒนาระบบพรรคการเมือง การพัฒนาระบบการเลือกตั้ง การพัฒนาระบบ การตรวจสอบทางการเมือง การป้องกันการซื้อสิทธิขายเสียง ฯลฯ
๒. การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยประเด็นนี้สำคัญมากถือว่าเป็น “หัวใจของการพัฒนาทางการเมือง ให้เป็นประชาธิปไตย” นั่นคือต้องปลูกฝังให้ประชาชนมีจิตสำนึก มีความรู้ความเข้าใจคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย และหวงแหนระบอบประชาธิปไตย ต่อต้านระบอบเผด็จการ แต่การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยนั้นเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาและต้องมีมาตรการที่มีประสิทธิภาพ และมีความตั้งใจจริงจากผู้นำทางการเมือง และต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง ใช้ความพยายาม ความอดทน ความจริงใจ และความจริงจัง
๓. การพัฒนาระบบการศึกษา ทั้งนี้เนื่องจากระบบการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนให้มีความรู้ ความเข้าใจ และกล่อมเกลாதทางการเมือง (Political Socialization) ได้ดีที่สุดวิธีการหนึ่ง ทั้งรูปแบบการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตย ในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติ ในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน ซึ่งการศึกษาในระบบโรงเรียนในทางทฤษฎีนั้นเป็นการศึกษา เรียนรู้เรื่องปรัชญา หลักการรูปแบบของประชาธิปไตย ฯลฯ ในขณะที่เดียวกันในทางปฏิบัติต้องมีการฝึกปฏิบัติวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย โดยผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนเสริม

^๗ ณีรัฐภูมิ อยู่ซัง, ๒๕๕๕, งานวิจัยเรื่องการควบคุมสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ของประเทศไทยภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๕๐ ถึงการเลือกตั้งทั่วไป ๓ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๔

^๘ กลุ่มงานผลิตเอกสารสำนักประชาสัมพันธ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, มีนาคม ๒๕๕๗, การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

หลักสูตรต่าง ๆ เพื่อหล่อหลอมให้นักเรียน นักศึกษาได้ซึมซับคุณค่าของประชาธิปไตยโดยตรง ส่วนการศึกษานอกระบบโรงเรียน สามารถให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตยผ่านทางสื่อมวลชนต่าง ๆ รวมทั้งครอบครัวต้องสามารถให้การเรียนรู้ประชาธิปไตยที่เป็นวิถีชีวิตกับสมาชิกในครอบครัวได้ เช่น การเปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็น การประชุมปรึกษาหารือ การรับฟังความคิดเห็น การฟังเสียงข้างมากที่มีเหตุผล ฯลฯ

๔. การพัฒนาระบบเศรษฐกิจ การพัฒนาทางการเมืองจะบรรลุผลสำเร็จได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจด้วยนั่นคือ ถ้าประชาชนมีฐานะทางด้านเศรษฐกิจปานกลาง พอกินพอใช้ ไม่มีหนี้สินประชาชนจะให้ความสนใจการเมือง และจะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น ดังนั้นรัฐบาลจะต้องมีนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจทั้งชนบทและเมืองให้มีความแตกต่างกันน้อยลง ลดช่องว่างทางเศรษฐกิจ เพื่อให้ชุมชนเข้มแข็ง
๕. การพัฒนาระบบราชการให้มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะลดขนาดของระบบราชการให้เล็กลง (Down Size) แต่ทำงานให้มีประสิทธิภาพหน่วยงานใดมีลักษณะงานที่ซ้ำซ้อนควรยุบรวมกัน ควรปฏิรูประบบราชการเสียใหม่ ให้มีโครงสร้างหรือสายการบังคับบัญชาที่สั้นกะทัดรัด บริหารและบริการสะดวก รวดเร็ว ที่เรียกว่า “Reengineering” หมายถึง “การออกแบบระบบราชการเสียใหม่” หรือ “การปฏิรูประบบราชการ” ซึ่งรัฐบาลปัจจุบันได้มีการปฏิรูป โครงสร้าง กระบวนการใหม่ ระบบบริหารจัดการ ระบบงบประมาณ ตลอดจนระบบการบริหารงานบุคคล ทั้งนี้เพื่อแก้ไขปัญหาของระบบราชการไทย
๖. การพัฒนาด้านสังคม โดยพยายามยกระดับคนในสังคมให้เป็นชนชั้นกลางมากขึ้น เพราะในอดีตประเทศไทยยังมีชนชั้นกลางน้อยแต่มีชนชั้นล่างมาก ดังนั้นการจะยกระดับชนชั้นในสังคมให้เป็นชนชั้นกลาง(Middle Class) มากขึ้นนั้น จึงต้องยกระดับการศึกษาให้สูงขึ้นถึงระดับปริญญาตรีและยกฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนให้สูงขึ้น พอกินพอใช้มากยิ่งขึ้น

จะเห็นได้ว่า การที่ประชาธิปไตยจะพัฒนาได้นั้น ต้องอาศัยการสื่อสาร ๒ ทาง ทั้งในด้านการให้ความรู้ข้อมูลข่าวสาร และในด้านการแสดงความคิดเห็น ระหว่างรัฐกับประชาชนและระหว่างประชาชนด้วยกันเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม การถกแถลง ให้เกิดประเด็น และมุมมองที่แตกต่าง สอดคล้องกับแนวคิดประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ (deliberative democracy) ซึ่งเป็นรูปแบบของการปกครองที่เปิดกว้างให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน สามารถเข้าสู่กระบวนการพิจารณาตัดสินใจในเชิงนโยบายร่วมกับตัวแทนผู้ใช้อำนาจอธิปไตย โดยทั้งสองฝ่ายต่างแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันด้วยเหตุผลหรือในทัศนะของ James S. Fishkin ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือเป็นกระบวนการผนวกรวมกันของความเสมอภาคทางการเมืองและการปรึกษาหารือ Smith and Wales ได้ให้ความหมายของประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือ หมายถึง ประชาธิปไตยที่เน้นความสำคัญของกระบวนการที่ทำให้ผู้คนทั้งหลายใน

สังคมได้มีโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพูดให้คนอื่นรับฟังและรับฟังในสิ่งที่คนอื่นพูด^๔ ดังนั้น การที่จะให้ประชาชนจำนวนมาก ซึ่งมีถิ่นที่อยู่ที่หลากหลาย เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือในการสื่อสารทั้งที่มีคุณภาพ และครอบคลุมพื้นที่ ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าในขณะนี้ อินเทอร์เน็ตไม่ว่าจะเป็นอินเทอร์เน็ตประจำที่ หรืออินเทอร์เน็ตเคลื่อนที่ เป็นเครื่องมือสื่อสารที่มีความสำคัญและตอบโจทย์

๓.อันดับของประเทศที่มีประชาธิปไตยสมบูรณ์

รายงานการจัดอันดับ “ดัชนีประชาธิปไตย” (Democracy Index) ล่าสุดปี ๒๐๒๑ โดย Economist Intelligence Unit (EIU) โดยพิจารณาจากความใกล้ชิดกับอุดมการณ์ประชาธิปไตย โดยในรายงานประจำปีนี้ EIU รายงานว่าคะแนนเฉลี่ยทั่วโลกลดลงจาก ๕.๓๗ เป็น ๕.๒๘ ซึ่งเป็นการลดลงมากที่สุดนับตั้งแต่ปี ๒๐๑๐

ดัชนีประชาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๖๔ แยกตามประเภทระบอบการปกครอง

ประเภทระบอบการปกครอง	จำนวน (ประเทศ)	สัดส่วน (ประเทศ)	สัดส่วน (ประชากรโลก)
ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ (Full Democracy)	๒๑	๑๒.๖%	๖.๔%
ประชาธิปไตยบกพร่อง (Flawed democracies)	๕๓	๓๑.๗%	๓๙.๓%
ระบอบผสม กึ่งประชาธิปไตยกึ่งเผด็จการ (Hybrid Regimes)	๓๔	๒๐.๔%	๑๗.๒%
ระบอบเผด็จการ (Authoritarian regimes)	๕๙	๓๕.๓%	๓๗.๑%

ที่มา: Democracy Index ๒๐๒๑

โดยมีการจัดอันดับดัชนีประชาธิปไตยประจำปีของ EIU นี้ทำขึ้นเพื่อประเมินความสมบูรณ์ของการปกครองระบอบประชาธิปไตยในทุกประเทศทั่วโลก มาจากให้คะแนนตัวชี้วัดทั้งหมด ๖๐ ตัวชี้วัด ตั้งแต่ ๑-๑๐ คะแนน โดยตัวชี้วัดดังกล่าวแบ่งออกได้เป็น ๕ มิติพิจารณา ได้แก่ กระบวนการเลือกตั้ง

^๔ สุวิตา มะมา และสุวิชา เป้าอารีย์, ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือของชุมชนบ้านอ่าวอุดม: จากความขัดแย้งสู่การอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข ระหว่างท่าเรือพาณิชย์และชุมชน,วารสารการเมืองการปกครองปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒ ประจำเดือนพฤษภาคม – สิงหาคม ๒๕๖๔

และพหุนิยม (electoral process and pluralism) เสรีภาพพลเมือง (civil liberties) การทำงานของรัฐบาล (the functioning of government) การมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) และวัฒนธรรมทางการเมือง (political culture) และค่าเฉลี่ยของคะแนนทั้งหมดจะถูกนำมาจัดลำดับตามเกณฑ์ เพื่อแบ่งกลุ่มประเทศเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่

- ๘.๐๑-๑๐ คะแนน – ประเทศที่มีประชาธิปไตยสมบูรณ์ (full democracies)
- ๖.๐๑-๘ คะแนน – ประเทศที่มีประชาธิปไตยที่มีข้อบกพร่อง (flawed democracies)
- ๔.๐๑- ๖ คะแนน – ประเทศที่มีระบอบการปกครองแบบผสมระหว่างประชาธิปไตยและอำนาจนิยม (hybrid regimes) และ
- ๐-๔ คะแนน – ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบเผด็จการอำนาจนิยม (authoritarian regimes)^{๑๐}
-

Democracy Index 2021

ประเทศ	คะแนน	อันดับ	กระบวนการเลือกตั้งและพหุนิยม	การทำงานของรัฐบาล	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	วัฒนธรรมทางการเมือง	เสรีภาพพลเมือง
ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ (Full Democracy)							
Norway	๙.๗๕	๑	๑๐.๐๐	๙.๖๔	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๙.๑๒
New Zealand	๙.๓๗	๒	๑๐.๐๐	๘.๙๓	๙.๔๔	๘.๗๕	๙.๗๑
Finland	๙.๒๗	๓	๑๐.๐๐	๙.๒๙	๘.๘๙	๘.๗๕	๙.๔๑
Sweden	๙.๒๖	๔	๙.๕๘	๙.๒๙	๘.๓๓	๑๐.๐๐	๙.๑๒
Iceland	๙.๑๘	๕	๑๐.๐๐	๘.๒๑	๘.๘๙	๙.๓๘	๙.๔๑
Denmark	๙.๐๙	๖	๑๐.๐๐	๘.๙๓	๘.๓๓	๙.๓๘	๘.๘๒
Ireland	๙.๐๐	๗	๑๐.๐๐	๗.๘๖	๘.๓๓	๙.๓๘	๙.๔๑
Taiwan	๘.๙๙	๘	๑๐.๐๐	๙.๖๔	๗.๗๘	๘.๑๓	๙.๔๑
Australia	๘.๙๐	๙=	๑๐.๐๐	๘.๕๗	๗.๗๘	๘.๗๕	๙.๔๑
Switzerland	๘.๙๐	๙=	๙.๕๘	๘.๙๓	๗.๗๘	๙.๓๘	๘.๘๒
ประชาธิปไตยที่มีข้อบกพร่อง (flawed democracies)							

^{๑๐}เนตรธีตาร์ บุนนาค, กุมภภาพันธุ์ ๑๑, ๒๐๒๒, ดัชนีประชาธิปไตย ปี ๒๐๒๑ ยังคงจัดอันดับให้ไทย เป็นประเทศที่มี “ประชาธิปไตยที่มีข้อบกพร่อง” เป็นปีที่สาม

<https://www.sdgmove.com/๒๐๒๒/๐๒/๑๑/democracy-index-๒๐๒๑-thailand-plawed-democracy/>

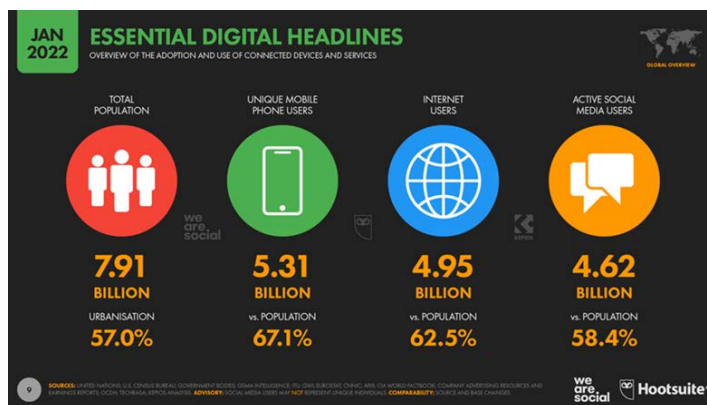
Thailand	๖.๐๔	๗๒	๗.๐๐	๕.๐๐	๖.๖๗	๖.๒๕	๕.๒๙
North Macedonia	๖.๐๓	๗๓	๗.๔๒	๖.๔๓	๖.๑๑	๓.๑๓	๗.๐๖
Montenegro	๖.๐๒	๗๔	๗.๔๒	๖.๔๓	๖.๖๗	๓.๑๓	๖.๔๗
แบบผสมระหว่างประชาธิปไตยและอำนาจนิยม (hybrid regimes)							
Bangladesh	๕.๙๙	๗๕=	๗.๔๒	๖.๐๗	๕.๕๖	๕.๖๓	๕.๒๙
Tunisia	๕.๙๙	๗๕=	๗.๕๐	๔.๖๔	๗.๒๒	๕.๐๐	๕.๕๙
Paraguay	๕.๘๖	๗๗	๘.๗๕	๕.๓๖	๕.๐๐	๓.๑๓	๗.๐๖
ระบอบเผด็จการอำนาจนิยม (authoritarian regimes)							
Central African Republic	๑.๔๓	๑๖๒=	๑.๒๕	๐.๐๐	๑.๖๗	๑.๘๘	๒.๓๕
Democratic Republic of Congo	๑.๔๐	๑๖๔	๐.๗๕	๐.๐๐	๒.๒๒	๓.๑๓	๐.๘๘
North Korea	๑.๐๘	๑๖๕	๐.๐๐	๒.๕๐	๑.๖๗	๑.๒๕	๐.๐๐
Myanmar	๑.๐๒	๑๖๖	๐.๐๐	๐.๐๐	๑.๖๗	๓.๑๓	๐.๒๙
Afghanistan	๐.๓๒	๑๖๗	๐.๐๐	๐.๐๗	๐.๐๐	๑.๒๕	๐.๒๙

ที่มา: Democracy Index 2021

จากตารางนอกจากสรุปได้ว่า ๕ ประเทศที่มีประชาธิปไตยสมบูรณ์ที่สุดในโลกวัดจากคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ประเทศนอร์เวย์ ประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศฟินแลนด์ ประเทศสวีเดน และประเทศไอซ์แลนด์ ตามลำดับ และ ๕ ประเทศที่อยู่ภายใต้ระบอบเผด็จการวัดจากคะแนนค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ประเทศอัฟกานิสถาน ประเทศเมียนมาร์ ประเทศเกาหลีเหนือ ประเทศคองโก และสาธารณรัฐแอฟริกากลาง ตามลำดับ โดยประเทศไทยอยู่อันดับที่ ๗๒ อันดับที่ ๓ จากท้ายตาราง ประชาธิปไตยที่มีข้อบกพร่อง (flawed democracies) ซึ่งมีคะแนนห่างจากการปกครองแบบผสมระหว่างประชาธิปไตยและอำนาจนิยม (hybrid regimes) เพียง ๐.๐๔ แล้ว องค์ประกอบหนึ่งที่ใช้เป็นตัวชี้วัดในการพิจารณา คือ การมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) ซึ่งหากดูจากสถิติการใช้งาน ข้อมูลการเข้าถึงทำให้อาจตั้งสมมติฐานได้ว่า อินเทอร์เน็ตมีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาประชาธิปไตย

๔. สถิติการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต

ในเดือนมกราคม ๒๕๖๕ ประชากรโลกมีจำนวนอยู่ที่ ๗.๙๑ พันล้านคน โดยมีอัตราการเติบโตต่อปีที่ ๑.๐ % บ่งชี้ว่าตัวเลขนี้จะสูงถึง ๘ พันล้านในช่วงกลางปี ๒๕๖๖ ซึ่งมากกว่าครึ่ง (ร้อยละ ๕๗.๐) ของประชากรโลกขณะนี้อาศัยอยู่ในเขตเมือง โดยมี

- (๑) ผู้ใช้โทรศัพท์เครื่องที่ทั่วโลกมีมากกว่าสองในสาม (ร้อยละ ๖๗.๑) ของประชากรโลก โดยมีจำนวนผู้ใช้บริการถึง ๕.๓๑ พันล้านคนภายในต้นปี ๒๕๖๕ ยอดรวมทั่วโลกเติบโตขึ้น ๑.๘% ในปีที่ผ่านมา โดยมีผู้ใช้อุปกรณ์เคลื่อนที่รายใหม่จำนวน ๙๕ ล้านคน เมื่อเทียบช่วงเวลานี้ของปีที่แล้ว
- (๒) ผู้ใช้อินเทอร์เน็ตทั่วโลกมีเพิ่มขึ้นเป็น ๔.๙๕ พันล้านเมื่อต้นปี ๒๕๖๕ ที่ผ่านมานี้ โดยขณะนี้มีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตอยู่ที่ ๖๒.๕% ของประชากรทั้งหมดทั่วโลก ข้อมูลแสดงให้เห็นว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตเติบโตขึ้น ๑๙๒ ล้านคน (+๔.๐ เปอร์เซ็นต์) ในปีที่ผ่านมา แต่เนื่องจากมีข้อจำกัดในการวิจัยและการรายงาน เนื่องจาก COVID-19 หมายความว่า แนวโน้มการเติบโตที่แท้จริงอาจสูงกว่าตัวเลขนี้มาก
- (๓) ผู้ใช้โซเชียลมีเดียมีจำนวน ๔.๖๒ พันล้านคนทั่วโลกในเดือนมกราคม ๒๕๖๕ ตัวเลขนี้เท่ากับ ๕๘.๔ % ของประชากรทั้งหมดของโลก โดยเติบโตขึ้นมากกว่า ๑๐% ในช่วง ๑๒ เดือนที่ผ่านมา โดยมีผู้ใช้ใหม่ ๔๒๔ ล้านคนเริ่มต้นใช้โซเชียลมีเดียในช่วงปี ๒๕๖๔^{๑๑}

^{๑๑} Digital ๒๐๒๒: Global Overview Report, DataReportal – Global Digital Insights, <https://datareportal.com/reports/digital-๒๐๒๒-global-overview-report>

๔.๑ สถิติการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของ ๕ ประเทศที่มีประชากรปีโดยสมบูรณ์ที่สุด

ประเทศที่มีประชากรปีโดยสมบูรณ์ที่สุดในโลกวัดจากคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุด ๕ อันดับแรก ได้แก่ ประเทศนอร์เวย์ ประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศฟินแลนด์ ประเทศสวีเดน และประเทศไอซ์แลนด์ โดยมีสถิติการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ดังนี้

(๑) ประเทศนอร์เวย์ อันดับที่ ๑

มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ๕.๔๓ ล้านคนในเดือนมกราคม ๒๕๖๕ อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของนอร์เวย์อยู่ที่ ๙๙% ของประชากรทั้งหมด โดยการวิเคราะห์ Kepios^{๑๒} ระบุว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในนอร์เวย์เพิ่มขึ้น ๙๙,๐๐๐ ราย (+๑.๙%) ระหว่างปี ๒๕๖๔ ถึง ๒๕๖๕ โดยมีประชากรเพียง ๔๕,๙๐๐ ราย ไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ต หรือคิดเป็น ๑% ของประชากรทั้งหมด และมีผู้ใช้โซเชียลมีเดีย ๔.๗๕ ล้านคน โดยคิดเป็น ๘๖.๕% ของประชากรทั้งหมด^{๑๓}

(๒) ประเทศนิวซีแลนด์ อันดับที่ ๒

มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในนิวซีแลนด์ ๔.๖๓ ล้านคนในเดือนมกราคม ๒๕๖๕ อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของนิวซีแลนด์อยู่ที่ ๙๔.๙% ของประชากรทั้งหมด โดยการวิเคราะห์ Kepios ระบุว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในนิวซีแลนด์เพิ่มขึ้น ๗๙,๐๐๐ ราย (+๑.๗%) ระหว่างปี ๒๕๖๔ ถึง ๒๕๖๕ โดยมีประชากรจำนวน ๒๔๙,๔๐๐ รายในนิวซีแลนด์ไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ตหรือคิดเป็น ๕.๑% ของประชากรทั้งหมด และมีผู้ใช้โซเชียลมีเดีย ๔.๓๕ ล้านคน โดยคิดเป็น ๘๙.๒ % ของประชากรทั้งหมด^{๑๔}

(๓) ประเทศฟินแลนด์ อันดับที่ ๓

มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ๕.๓๙ ล้านคนในฟินแลนด์ในเดือนมกราคม ๒๕๖๕ อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของฟินแลนด์อยู่ที่ ๙๗.๐% ของประชากรทั้งหมด โดยการวิเคราะห์ Kepios ระบุว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในฟินแลนด์เพิ่มขึ้น ๖,๙๐๖ (+๐.๑ เปอร์เซ็นต์) ระหว่างปี ๒๕๖๔ ถึง ๒๕๖๕ โดยมีประชากรจำนวน ๑๖๖,๖๐๐ รายในฟินแลนด์ไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ตหรือคิดเป็น ๓% ของประชากรทั้งหมด และมีผู้ใช้โซเชียลมีเดีย ๔.๗๓ ล้านคน โดยคิดเป็น ๘๕.๒% ของประชากรทั้งหมด^{๑๕}

(๔) ประเทศสวีเดน อันดับที่ ๔

มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ๙.๘๘ ล้านคนในสวีเดนในเดือนมกราคม ๒๕๖๕ อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของสวีเดนอยู่ที่ ๙๗.๐% ของประชากรทั้งหมด โดยการวิเคราะห์ Kepios ระบุว่าผู้ใช้

^{๑๒} บริษัทที่ปรึกษาทางด้านเทคโนโลยี

^{๑๓} Simon Kemp, ๑๕ February ๒๐๒๒, Digital ๒๐๒๒: Norway, <https://datareportal.com/reports/digital-๒๐๒๒-norway>

^{๑๔} Simon Kemp, ๑๕ February ๒๐๒๒, Digital ๒๐๒๒: New Zealand, <https://datareportal.com/reports/digital-๒๐๒๒-new-zealand>

^{๑๕} Simon Kemp, ๑๕ February ๒๐๒๒, Digital ๒๐๒๒: Finland, <https://datareportal.com/reports/digital-๒๐๒๒-finland>

อินเทอร์เน็ตในสวีเดนเพิ่มขึ้น ๕๘,๐๐๐ (+๐.๖%) ระหว่างปี ๒๕๖๔ ถึง ๒๕๖๕ โดยมีประชากรจำนวน ๓๐๕,๗๐๐ รายในสวีเดนไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ตหรือคิดเป็น ๓% ของประชากรทั้งหมด และมีผู้ใช้โซเชียลมีเดีย ๙.๒๕ ล้านคนโดยคิดเป็น ๙๐.๘% ของประชากรทั้งหมด^{๑๖}

(๕) ประเทศไอซ์แลนด์ อันดับที่ ๕

มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ๓๔๐,๙๐๐ คนในไอซ์แลนด์ในเดือนมกราคม ๒๕๖๕ อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของไอซ์แลนด์อยู่ที่ ๙๙% ของประชากรทั้งหมด โดยการวิเคราะห์ Kepios ระบุว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในไอซ์แลนด์เพิ่มขึ้น ๒,๐๕๔ (+๐.๖%) ระหว่างปี ๒๕๖๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยมีประชากรจำนวน ๓,๔๔๔ คนในไอซ์แลนด์ไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ตหรือคิดเป็น ๑.๐% ของประชากรทั้งหมด และมีผู้ใช้โซเชียลมีเดีย ๓๓๑,๓๐๐ คน โดยคิดเป็น ๙๖.๒% ของประชากรทั้งหมด^{๑๗}

จากข้อมูลจะเห็นว่า ประเทศที่มีประชาธิปไตยสมบูรณ์ที่สุดในโลกวัดจากคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุด ๕ อันดับแรกนั้น อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเฉลี่ยจะอยู่ที่กว่า ๙๗% ของประชากร การใช้โซเชียลมีเดียเฉลี่ยจะอยู่ที่ ๘๙.๕๘% ซึ่งเป็นอัตราที่สูงมาก

๔.๒ สถิติการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของ ๕ ประเทศที่อยู่ภายใต้ระบอบเผด็จการวัดจากคะแนนค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

ประเทศที่อยู่ภายใต้ระบอบเผด็จการวัดจากคะแนนค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ๕ ประเทศ ได้แก่ ประเทศอัฟกานิสถาน ประเทศเมียนมาร์ ประเทศเกาหลีเหนือ ประเทศคองโก และสาธารณรัฐแอฟริกากลาง ตามลำดับโดยมีสถิติการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ดังนี้

(๑) ประเทศอัฟกานิสถาน อันดับที่ ๑๖๗

มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ๙.๒๓ ล้านคนในอัฟกานิสถานในเดือนมกราคม ๒๕๖๕ อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของอัฟกานิสถานอยู่ที่ ๒๒.๙% ของประชากรทั้งหมด โดยการวิเคราะห์ Kepios ระบุว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในอัฟกานิสถานเพิ่มขึ้น ๖๐๓,๐๐๐ (+๗.๐ เปอร์เซ็นต์) ระหว่างปี ๒๕๖๔ ถึง ๒๕๖๕ โดยมีประชากรจำนวน ๓๑.๐๗ ล้านคนในอัฟกานิสถานไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ตหรือคิดเป็น ๗๗.๑% ของประชากรทั้งหมด และมีผู้ใช้โซเชียลมีเดีย ๔.๑๕ ล้านคน โดยคิดเป็น ๑๐.๓% ของประชากรทั้งหมด^{๑๘}

^{๑๖} Simon Kemp, ๑๕ February ๒๐๒๒, Digital ๒๐๒๒: Sweden, <https://datareportal.com/reports/digital-๒๐๒๒-sweden>

^{๑๗} Simon Kemp, ๑๕ February ๒๐๒๒, Digital ๒๐๒๒: Iceland, <https://datareportal.com/reports/digital-๒๐๒๒-iceland>

^{๑๘} Simon Kemp, ๑๕ February ๒๐๒๒, Digital ๒๐๒๒: Afghanistan, <https://datareportal.com/reports/digital-๒๐๒๒-afghanistan>

(๒) ประเทศเมียนมาร์ อันดับที่ ๑๖๖

มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเมียนมาร์ ๒๕.๒๘ ล้านคนในเดือนมกราคม ๒๕๖๕ อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของเมียนมาร์อยู่ที่ ๔๕.๙% ของประชากรทั้งหมด โดยการวิเคราะห์ Kepios ระบุว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในเมียนมาร์เพิ่มขึ้น ๑.๗ ล้านคน (+๗.๑%) ระหว่างปี ๒๕๖๔ ถึง ๒๕๖๕ โดยมีประชากรจำนวน ๒๙.๗๔ ล้านคนในเมียนมาร์ไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ตหรือคิดเป็น ๕๔.๑% ของประชากรทั้งหมด และมีผู้ใช้โซเชียลมีเดีย ๒๐.๗๕ ล้านคน โดยคิดเป็น ๓๗.๗% ของประชากรทั้งหมด^{๑๙}

(๓) ประเทศเกาหลีเหนือ อันดับที่ ๑๖๕

เกาหลีเหนือไม่มีอินเทอร์เน็ตเป็นของตัวเอง (เท่าที่ทราบข้อมูล) อินเทอร์เน็ตยังคงใช้งานไม่ได้สำหรับคนส่วนใหญ่ในประเทศ โดยจากการวิเคราะห์ข้อมูลชี้ให้เห็นว่ามีคนในประเทศเกาหลีเหนือ ๑,๐๐๐ คน ที่สามารถเข้าถึงเว็บไซต์ต่างประเทศได้ และดูเหมือนว่า ส่วนใหญ่จะประกอบด้วยชาวต่างชาติและชนชั้นสูงทางการเมืองของประเทศ โดยมากกว่า ๙๙.๙% ของประชากรในประเทศไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ต^{๒๐}

(๔) ประเทศคองโก อันดับที่ ๑๖๔

มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ๑๖.๕๐ ล้านคนในเดือนมกราคม ๒๕๖๕ อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของคองโกอยู่ที่ ๑๗.๖% ของประชากรทั้งหมด โดยการวิเคราะห์ Kepios ระบุว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในคองโก เพิ่มขึ้น ๓.๓ ล้านคน (+๒๕.๔%) ระหว่างปี ๒๕๖๔ ถึง ๒๕๖๕ โดยมีประชากรจำนวน ๗๗.๒๙ ล้านคนในคองโกไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ตหรือคิดเป็น ๘๒.๔% ของประชากรทั้งหมด และมีผู้ใช้โซเชียลมีเดีย ๔.๖๕ ล้านคน โดยคิดเป็น ๕% ของประชากรทั้งหมด^{๒๑}

(๕) สาธารณรัฐแอฟริกากลาง อันดับที่ ๑๖๓

มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ต ๓๕๕,๑๐๐ คนในสาธารณรัฐแอฟริกากลางในเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๕ อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของสาธารณรัฐแอฟริกากลางอยู่ที่ ๗.๑% ของประชากรทั้งหมด โดยการวิเคราะห์ Kepios ระบุว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในสาธารณรัฐแอฟริกากลางเพิ่มขึ้น ๖๑,๐๐๐ (+๒๐.๘%) ระหว่างปี ๒๕๖๔ ถึง ๒๕๖๕ โดยมีประชากรจำนวน ๔.๖๑ ล้านคนในสาธารณรัฐแอฟริกากลางไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ต หรือคิดเป็น ๙๒.๙% ของประชากรทั้งหมด และมีผู้ใช้โซเชียลมีเดีย ๑๗๓,๖๐๐ ราย โดยคิดเป็น ๒.๘% ของประชากรทั้งหมด

จากข้อมูลจะเห็นว่า ประเทศที่อยู่ภายใต้ระบอบเผด็จการวัดจากคะแนนค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ๕ อันดับนั้น อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเฉลี่ยจะอยู่ที่ ๑๘.๗๒% ของประชากร การใช้โซเชียลมีเดียเฉลี่ยจะอยู่ที่ ๑๑.๑๖%

^{๑๙} Simon Kemp, ๑๕ February ๒๐๒๒, Digital ๒๐๒๒: Myanmar, <https://datareportal.com/reports/digital-๒๐๒๒-myanmar>

^{๒๐} Simon Kemp, ๑๕ February ๒๐๒๒, Digital ๒๐๒๒: North Korea, <https://datareportal.com/reports/digital-๒๐๒๒-north-korea>

^{๒๑} Simon Kemp, ๑๕ February ๒๐๒๒, Digital ๒๐๒๒: The Democratic Republic of the Congo, <https://datareportal.com/reports/digital-๒๐๒๒-democratic-republic-of-the-congo>

๔.๓ สถิติการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของประเทศไทย

รายงานการจัดอันดับ “ดัชนีประชาธิปไตย” (Democracy Index) ล่าสุดปี ๒๐๒๑ โดย Economist Intelligence Unit (EIU) พบว่าประเทศไทยได้อันดับที่ ๗๒ จากทั้งหมด ๑๖๗ ประเทศ ซึ่งคงที่จากปีที่แล้ว โดยยังถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศที่มี “ประชาธิปไตยที่ยังมีข้อบกพร่อง” (flawed democracy) เป็นปีที่สามติดต่อกัน หลังจากขยับขึ้นจากกลุ่มประเทศที่มีระบอบการปกครองแบบผสมระหว่างประชาธิปไตยและอำนาจนิยม (hybrid regimes) เมื่อปี ๒๕๖๒ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันดับของประเทศไทยอยู่ต่ำกว่าประเทศมาเลเซีย (๓๙) อินโดนีเซีย (๕๒) ฟิลิปปินส์ (๕๔) และสิงคโปร์ (๖๖) แต่สูงกว่าประเทศเวียดนาม (๑๓๑) กัมพูชา (๑๓๔) และเมียนมาร์ (๑๖๗) ^{๒๒} โดยมีคะแนนรวมอยู่ที่ ๖.๐๔ และคะแนนการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ที่ ๖.๖๗

เมื่อกลับมาดูที่สถิติการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของประเทศไทยแล้วพบว่า มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ๕๔.๕๐ ล้านคนในเดือนมกราคม ๒๕๖๕ อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของประเทศไทยอยู่ที่ ๗๗.๘% ของประชากรทั้งหมด โดยการวิเคราะห์ Kepios ระบุว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยเพิ่มขึ้น ๑๐๘,๐๐๐ คน (+๐.๒%) ระหว่างปี ๒๕๖๔ ถึง ๒๕๖๕ โดยยังมีประชากรอีก ๑๕.๕๑ ล้านคนในประเทศไทยไม่ได้ใช้อินเทอร์เน็ตหรือคิดเป็น ๒๒.๒% ของประชากรทั้งหมดและมีผู้ใช้โซเชียลมีเดีย ๕๖.๘๕ ล้านราย โดยคิดเป็น ๘๑.๒% ของประชากรทั้งหมด ^{๒๓} ซึ่งมากกว่าจำนวนผู้เข้าถึงอินเทอร์เน็ตของประเทศไทยโดยคาดว่าจะเกิดจากที่ ๑ คนใช้มากกว่า ๑ บัญชีผู้ใช้งานในแต่ละ platform

^{๒๒} เนตรธิดา บุนนาค, กุมภาพันธุ์ ๑๑, ๒๐๒๒, ดัชนีประชาธิปไตย ปี ๒๐๒๑ ยังคงจัดอันดับให้ไทย เป็นประเทศที่มี “ประชาธิปไตยที่มีข้อบกพร่อง” เป็นปีที่สาม, <https://www.sdgmovement.com/๒๐๒๒/๐๒/๑๑/democracy-index-๒๐๒๑-thailand-flawed-democracy/>

^{๒๓} Simon Kemp, ๑๕ February ๒๐๒๒, Digital ๒๐๒๒: Thailand, <https://datareportal.com/reports/digital-๒๐๒๒-thailand>

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า ประชาธิปไตย เป็นระบอบการปกครอง เป็นระบอบการปกครองแบบหนึ่งซึ่งพลเมืองเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยและเลือกผู้ปกครองซึ่งทำหน้าที่ออกกฎหมายโดยพลเมืองอาจใช้อำนาจของตนด้วยตนเองหรือผ่านผู้แทนที่เลือกไปใช้อำนาจแทนก็ได้ ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญในการพัฒนาการปกครองในระบอบนี้ ไม่ใช่เพียงแค่การเลือกตั้ง เพื่อเลือกตัวแทนไปทำหน้าที่ เป็นปากเป็นเสียงให้กับประชากรในท้องถิ่นนั้นๆ แล้วจบ แต่ประชาชนต้องสามารถ ตรวจสอบ วิพากษ์วิจารณ์ หรือแม้แต่ทบทวนอำนาจที่ให้แก่ผู้ไป จนไปถึงการทวงอำนาจของตนคืน

ซึ่งจากข้อมูลรายงานการจัดอันดับ “ดัชนีประชาธิปไตย” (Democracy Index) ที่จัดทำโดย Economist Intelligence Unit (EIU) ซึ่งปัจจัยสำคัญข้อหนึ่งในการนำมาพิจารณาคือ เสรีภาพพลเมือง (civil liberties) และการมีส่วนร่วมทางการเมือง (political participation) โดยการจัดอันดับ ประเทศที่มีประชาธิปไตยสมบูรณ์ (full democracies) จนไปถึง ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบเผด็จการอำนาจนิยม (authoritarian regimes) หากพิจารณาจากข้อมูลจะเห็นถึงความสอดคล้องของอันดับความมีประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ กับอัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต และการใช้โซเชียลมีเดีย โดยประเทศที่มีประชาธิปไตยสมบูรณ์ที่สุดในโลกวัดจากคะแนนค่าเฉลี่ยสูงสุด ๕ อันดับแรกนั้น อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเฉลี่ยจะอยู่ที่กว่า ๘๗% ของประชากร การใช้โซเชียลมีเดียเฉลี่ยจะอยู่ที่ ๘๘.๕๘% ซึ่งเป็นอัตราที่สูงมาก ในทางกลับกันประเทศที่อยู่ภายใต้ระบอบเผด็จการวัดจากคะแนนค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ๕ อันดับนั้น อัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตเฉลี่ยจะอยู่ที่ ๑๘.๗๒% ของประชากร การใช้โซเชียลมีเดียเฉลี่ยจะอยู่ที่ ๑๑.๑๖% ในส่วนของประเทศไทยถูกจัดอยู่ในอันดับที่ ๗๒ จากทั้งหมด ๑๖๗ ประเทศ ซึ่งในกลุ่มประเทศที่มี “ประชาธิปไตยที่ยังมีข้อบกพร่อง” (flawed democracy) โดยมีอัตราการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตของประเทศไทยอยู่ที่ ๗๗.๘% ของประชากรทั้งหมด

จากข้อมูลที่กล่าวมาทั้งหมด จึงอาจกล่าวได้ว่า บริการอินเทอร์เน็ต เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการมีส่วนร่วมของประชาชน และมีบทบาทในการขับเคลื่อนการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น รัฐ ควรมีนโยบาย และแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงบริการอินเทอร์เน็ตของประชาชนทั้งในด้านพื้นที่ให้บริการ ราคา และคุณภาพ เพื่อให้ประชากรในทุกพื้นที่ของประเทศสามารถรับรู้รับทราบข้อมูล และส่งเสียงความต้องการของตน ได้อย่างเท่าเทียมและมีประสิทธิภาพ แม้ว่าในปัจจุบัน คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ในฐานะหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่กำกับ ดูแล และส่งเสริมการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมของประเทศ จะได้จัดสรรและนำ

งบประมาณจากกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ (USO) ไปใช้ในการลงทุนและพัฒนาการให้บริการอินเทอร์เน็ตในพื้นที่ห่างไกล ตัวอย่างเช่น โครงการจัดให้มีสัญญาณโทรศัพท์เคลื่อนที่ และบริการอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงในพื้นที่ชายขอบแล้วก็ตาม แต่อย่างเป็นที่ทราบกันว่าโครงการดังกล่าวมีปัญหาเกิดขึ้นหลายประการ ทั้งในด้านความล่าช้าไม่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนด คุณภาพของบริการและการดูแลรักษาให้ใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง ไม่ติดขัด ซึ่งไม่อาจแก้ไขได้โดยลำพังตัวของ กสทช. และผู้ให้บริการเองได้ จำเป็นที่ต้องได้รับความร่วมมือ ส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องทั้งหมด อันได้แก่ ตั้งแต่ระดับนโยบายของรัฐที่ต้องมีความชัดเจนภายใต้อำนาจหน้าที่ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม การสนับสนุนในด้านโครงสร้างพื้นฐาน และ right of way โดยบมจ. โทรคมนาคมแห่งชาติ การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย กรมทางหลวง กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การขออนุญาตก่อสร้างเสาสัญญาณจากหน่วยราชการท้องถิ่น เป็นต้น รวมไปถึงการสนับสนุนทางอ้อมของภาครัฐ เช่น การนำมามาตรการทางภาษีอากรต่างๆ แก่ผู้ประกอบการโทรคมนาคมและผู้จำหน่ายเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่นำมาใช้โครงการที่เกี่ยวข้องกับการขยายบริการอินเทอร์เน็ตไปยังพื้นที่ห่างไกลหรือผู้ที่ยังไม่สามารถเข้าถึงได้ ก็จะเป็นส่วนช่วยสนับสนุนผลักดันให้ดัชนีชี้วัดความเป็นประชาธิปไตย” (Democracy Index) ของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นได้

บรรณานุกรม

กลุ่มงานสารนิเทศสำนักประชาสัมพันธ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๖๒, การมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของประชาชน

ประชาธิปไตย (๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๒) สำนักงานราชบัณฑิตยสภา

<http://legacy.orst.go.th/?knowledges=ประชาธิปไตย-๒๙-มิถุนายน>

ประชาธิปไตยเบื้องต้นสำหรับสามัญชน, สถาบันปรีดี พนมยงค์

<https://pridi.or.th/th/content/๒๐๒๑/๐๙/๘๓๑>

รองศาสตราจารย์ ดร. นิยม รัฐอมฤต, วารสารสถาบันพระปกเกล้า ปีที่ ๔, ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม -
สิงหาคม ๒๕๔๙), ระบอบประชาธิปไตยเปรียบเทียบ

ณัฐภูมิ อยู่ซัง, ๒๕๕๕, งานวิจัยเรื่องการควบคุมสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ของประเทศไทยภายใต้
กระแสโลกาภิวัตน์หลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๕๐ ถึงการเลือกตั้งทั่วไป ๓ กรกฎาคม
พ.ศ. ๒๕๕๔

กลุ่มงานผลิตเอกสารสำนักประชาสัมพันธ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, มีนาคม ๒๕๕๗, การ
พัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

สุวิตา มะมา และสุริษา เป้าอารีย์, ประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือของชุมชนบ้านอ่าวอุดม: จากความ
ขัดแย้งสู่การอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขระหว่างท่าเรือพาณิชย์และชุมชน, วารสารการเมืองการปกครองปีที่
๑๑ ฉบับที่ ๒ ประจำเดือนพฤษภาคม – สิงหาคม ๒๕๖๔

เนตรธิดา บุนนาค, กุมภภาพันธุ์ ๑๑, ๒๐๒๒, ดัชนีประชาธิปไตย ปี ๒๐๒๑ ยังคงจัดอันดับให้ไทย เป็น
ประเทศที่มี “ประชาธิปไตยที่มีข้อบกพร่อง” เป็นปีที่สาม

<https://www.sdgmove.com/๒๐๒๒/๐๒/๑๑/democracy-index-๒๐๒๑-thailand-plawed-democracy/>

Digital ๒๐๒๒: Global Overview Report, DataReportal – Global Digital Insights,

<https://datareportal.com/reports/digital-๒๐๒๒-global-overview-report>

Simon Kemp, ၈ၕ February ၂၀၂၂, Digital ၂၀၂၂: Norway,
<https://datareportal.com/reports/digital-၂၀၂၂-norway>

Simon Kemp, ၈ၕ February ၂၀၂၂, Digital ၂၀၂၂: New Zealand,
<https://datareportal.com/reports/digital-၂၀၂၂-new-zealand>

Simon Kemp, ၈ၕ February ၂၀၂၂, Digital ၂၀၂၂: Finland,
<https://datareportal.com/reports/digital-၂၀၂၂-finland>

Simon Kemp, ၈ၕ February ၂၀၂၂, Digital ၂၀၂၂: Sweden,
<https://datareportal.com/reports/digital-၂၀၂၂-sweden>

Simon Kemp, ၈ၕ February ၂၀၂၂, Digital ၂၀၂၂: Iceland,
<https://datareportal.com/reports/digital-၂၀၂၂-iceland>

Simon Kemp, ၈ၕ February ၂၀၂၂, Digital ၂၀၂၂: Afghanistan,
<https://datareportal.com/reports/digital-၂၀၂၂-afghanistan>

Simon Kemp, ၈ၕ February ၂၀၂၂, Digital ၂၀၂၂: Myanmar,
<https://datareportal.com/reports/digital-၂၀၂၂-myanmar>

Simon Kemp, ၈ၕ February ၂၀၂၂, Digital ၂၀၂၂: North Korea,
<https://datareportal.com/reports/digital-၂၀၂၂-north-korea>

Simon Kemp, ၈ၕ February ၂၀၂၂, Digital ၂၀၂၂: The Democratic Republic of the Congo,
<https://datareportal.com/reports/digital-၂၀၂၂-democratic-republic-of-the-congo>

Simon Kemp, ၈ၕ February ၂၀၂၂, Digital ၂၀၂၂: Thailand,
<https://datareportal.com/reports/digital-၂၀၂၂-thailand>